

Moj Camino

Moja dolgoletna želja je bila, da prehodim Camino v Španiji in da se povzpnem na Kilimanjaro. Otroci so postali večji in začela sem razmišljati, da bi kaj od tega morda bilo izvedljivo. Slučajno sem izvedela, da se iz bližnjih Žirov na Camino odpravlja skupina romarjev. Pridružila sem se jim in poleti 2004 smo šli na pot. Vedela sem, da ne bo lahko, zato sem se fizično zelo dobro pripravila. Prvi del poti sem opravila res z lahkoto, potem pa so se mi začeli pojavljati žulji. Če je le možno, se protibolečinskih tablet izogibam, zato sem stisnila zobe in hodila naprej do konca. Vesela sem bila, da sem kljub neštetim bolečim žuljem prehodila vseh 800 km in dobila potrditev, da se marsikaj da če se hoče.

Leta 2007 pa sva se z možem odpravila na Kilimanjaro. Najprej smo se povzpeli na drugi najvišji vrh Mt. Kenija, družili smo se z Masaji, nato pa šli še na Kilimanjaro. Ko smo bili pri Masajih, se mi je na nogi naredila vroča rdeča lisa, ki me je bolela. Masajski kuhar je to opazil in mi svetoval, da če želim, mi lahko nogo zmasira. Seveda sem se strinjala, saj sem se bala, da bo še slabše, jaz pa sem si srčno želela na vzpon. Noga je bila boljša in osvojila sem vrha Kilimanjara.

Ta redeča lisa se mi je začela ponavljati. Ne spominjam se, če se mi je morda pojavila že pred odhodom v Afriko, vem pa, da je na začetku bila manjša in tudi manj boleča, ki je kar hitro minila. Sčasoma pa se mi je pojavljala vedno večja, vroča in zelo boleča. Ko sem stopila na nogo, sem imela občutek, kot da mi nekdo trga kožo z noge. Diagnoza je bila ponavljajoči šen. Zdravili so me z

različnimi antibiotiki, hodila sem na terapijo z injekcijami, pa se mi je kljub temu ponavljalo. Prve dni sem se vedno tudi zelo slabo počutila in sem samo spala.

Leta 2009 sva se z možem odpravila na dopust v Provanso. Ustavila sva se tudi v Torinu. Ker se mi je na nogi spet pojavil šen, sem v soboto šla na urgenco. Tam so me pregledali in rekli, da naj se vrnem v ponedeljek. Ponovno so mi vzeli kri za dodatne preiskave in mi rekli, da imam morda levkemijo. V sredo so povedali, da imam neke nepravilnosti v krvi in da se moram čez tri mesece oglasiti pri hematologu.

Preveč slabo sem se v tistih dneh počutila, da bi sploh razmišljala o levkemiji, nekako sem jo potisnila v ozadje. Po vrnitvi sem se naročila pri hematologu in izvid je bil, da gre morda za začetni MDS. Na internetu sem poiskala, kaj naj bi to sploh pomenilo in med drugim našla tudi podatek, da se s tem lahko dokaj normalno živi. Zavestno se nisem hotela s tem obremenjevati.

Šen pa se mi je kar naprej ponavljal. Čeprav niso bili tipični znaki za to bolezen, so me še vedno tako obravnavali, dokler mi ni zdravnica na infekcijski kliniki rekla, da mi oni ne morejo pomagat in da naj še naprej hodim k hematologu. Ob vsaki najmanjši praski ali po dolgotrajnem sedenju ali pa kar brez vzroka se mi je vnetje na nogah vedno znova pojavljalo. Vedno sem se tudi zelo slabo počutila. Ko se je stvar umirila, sem bila spet fizično zelo aktivna v prepričanju, da je tako prav. Navadno sem bila zelo utrujena, ko pa sem zvečer legla k počitku, pa pogosto tudi zaspati nisem mogla zaradi bolečin in neprijetnega zbadanja v nogah.

Leta so tekla naprej. Nikakor nisem mogla sprejeti dejstva, da ne zmorem več početi stvari, ki sem jih rada počela. Hodila sem v službo, pogosto stiskala poslednje moči, doma pa mnogo popoldnevov in vikendov preležala. Vse pogosteje sem bila zaradi vnetja na bolniški.

V sredo pred božičnimi prazniki leta 2017 sem imela spet kontrolo na Polikliniki. Dr. Renerjeva me je postavila pred dejstvo: AML, po novem letu bom hospitalizirana in začeli bodo s kemoterapijo. Prvo vprašanje je bilo: »Ali mi bodo izpadli lasje?« Samo prikimala je. Nato si je zapisala potrebne podatke, da so lahko pripravili vse potrebno za zdravljenje. Nisem jokala, samo šla sem do avtomobila in imela v mislih predvsem to, da se moram varno pripeljat domov.

Vsi smo bili šokirani. Čeprav sem toliko časa vedela, kaj se mi lahko zgodi, redno sem hodila na preglede, opravili so mi punkcije, pa vendar sem še vedno imela upanje, da morda pa le ne bo prišlo tako daleč... In vendar se je zgodilo.

Med prazniki so šli brat Jože in sestre Ivica in Elizabeta na testiranje, če je kdo primeren darovalec. To so bili najbolj žalostni prazniki. Bila sem samo doma, razen mojih domačih sem bila brez obiskov, da se ne bi okužila še s kakšno virozo. Z domačimi smo se o vsem pogovorili. Otroci so odrasli, povedala sem jim, kar mi je ležalo na srcu, z možem sva se o vsem pogovorila. Nekako sem se poslovila za vsak slučaj, če se mi zdravljenje ne bi izšlo.

Po praznikih sem šla na sprejem. Vse se je odvijalo z vrtoglavo hitrostjo. Sama sem bila v sobi, tekočine so tekle vame, jaz pa sem se prepustila toku dogajanj. Popolnoma sem zaupala v strokovnost naših hematologov. Nisem hotela preveč razmišljat, kaj se mi dogaja. Zavedala sem se, da sem mati in žena in če hočem, da bomo kot družina skupaj to zmogli, se moram predvsem jaz dobro držati. Potem bo za vse lažje.

Po tednu dni moje odsotnosti se je poslovil s tega sveta možev oče. Mrliške vežice še nismo imeli, zato je ležal doma v naši hiši. Ni bilo enostavno – jaz z levkemijo v bolnišnici, doma pa pogreb pokojnega tasta.

Sestra Elizabeta mi je rekla: »Ti samo zdrži, mi pa bomo zate molili!« In res so molili prijatelji, sorodniki, znanci, poznani in neznani molivci po različnih skupinah. Zaupanje v božjo pomoč mi je dalo veliko oporo.

Pojavljale so se take in drugačne težave, med drugim mi je neko sobotno jutro v rokah ostal šop las. Poklicala sem moža, da naj mi prinese aparat, da se bom obrila. Doma me je hči že prej na kratko ostrigla, zdaj pa sem se hotela čimprej znebiti vseh las, da ne bi gledala počasnega izpadanja. Kolikor sem mogla, sem se obrila sama, ostalo pa me je obril mož.

Kljub temu, da sem imela v sobi tudi televizor, ga nisem veliko gledala. Brati tudi nisem mogla. Sem pa veliko pletla in če sem le bila malo boljša, sem pletla. Nitka je bila tanka in namenoma sem si izbrala zahtevnejši vzorec, da sem morala neprestano šteti zanke in biti pazljiva, da nisem naredila napake. Včasih sem gledala skozi okno in razmišljala o veliki sliki na fasadi opuščene zgradbe. Vedno znova sem upala, da je pogled nanjo vsaj majhna tolažba bolnikom s pediatrične klinike.

Med tem časom so mi povedali, da je sestra Ivica primerna darovalka. Ves čas me je vzpodbujala in podpirala. Po mesecu dni sem šla za nekaj časa domov. Opravili so biopsijo in kot so predvidevali, prvi sklop kemoterapije ni bil uspešen, zato so predvideli transplantacijo. Imela sem spet kontrolo. Doktor Sever mi je razložil, kaj me lahko čaka. Zdravljenje je lahko uspešno, lahko pa pride tudi do raznih zapletov. Nekaj mi je reklo, da se bo vse dobro izšlo. Šla sem domov in čakala na klic.

V petek me pokličejo, da naj se v soboto vrnem. Vse do zadnjega sem upala, da so se zmotili in mi bodo rekli naj pridem v ponedeljek. Pa ni bilo tako. Takoj so začeli z akcijo, kot da ni sobote, ne nedelje. In spet so tekle tekočine. In težave. Med drugim so se mi pojavili boleči mehurji po dlaneh in stopalih, ki so se čez čas posušili. »Samo zdrži!« sem si govorila. V mislih sem imela, da bi morda lahko bilo celo še slabše. Nisem hotela spraševati o mojih izvidih in primerjati rezultate prejšnjih dni, ker teh stvari niti ne poznam in se nisem želela s tem obremenjevati.

Želela sem, da pride k meni duhovnik. Če se bom že morala posloviti s tega sveta, naj bom spravljena sama s seboj, z ljudmi okrog sebe in z Bogom. Le tako se bom lahko v miru poslovila, če bo taka božja volja. Pa vendar sem bila vseeno nekako prepričana, da bom uspela. Nisem obupovala, nisem jokala in se smilila sama sebi. Hotela sem biti močna in se spopasti z boleznijo. Bili so trenutki ko sem bila tako slaba, da si tudi obiskov nisem želela in čakala, da zdravljenje mine.

In prišel je 8. marec. Ivica je zbirala celice, potem se je pa za kratek čas oglasila pri meni. Ko sem jo zagledala na vratih, sem se pa zjokala. Tako lepa, sproščena in močna je prišla k meni, jaz pa sem dojela, da je to trenutek, ko imam spet možnost, da še živim. Prinesli so njene celice in ves čas bili ob meni, ko je vame teklo novo življenje. Potem smo čakali, kaj se bo zgodilo.

In spet sem pletla in pletla... Nove celice so začele delovati in po petnajstih dneh so me spustili domov. Paziti sem morala na sterilno hrano, izogibati sem se morala raznih okužb. Počasi se mi je vračala moč. Lahko sem šla ven, klepetala s sosedi in hodila na krajše sprehode. Začela sem pogrešati družbo. A ko sem se prvič vrnila med stare prijatelje, s katerimi smo se toliko let družili, skupaj praznovali, se smejali in hodili na izlete, sem bila kar razočarana. Imela sem občutek, da ne spadam zraven. Tako drugačni so se mi zdeli. Pa vem, oni so bili enaki, le jaz sem se spremenila.

Ker sem učiteljica v majhnem kraju in domačinka, me pozna vsa okolica. Tako se je tudi novica o moji bolezni hitro razvedela. Za vse je bil to šok. V šoli so morali po hitrem postopku dobiti nadomeščanje. Učence je zanimalo, kdaj se bom vrnila. Ko sem se prvič vrnila domov, so mi prinesli plakat, s katerim so mi zaželeli zdravja in se nanj podpisali. Ob vrnitvi v bolnišnico sem ga odnesla s seboj in si ga obesila v sobi. Pogosto sem ga gledala in razmišljala o teh čudovitih otrocih z neskončno idejami in

energijo. Pogrešala sem jih. Hkrati sem se pa tudi spomnila, kako zelo sem stiskala poslednje moči, da sem do zadnjega hodila v službo.

Po sedmih mesecih sem imela reakcijo na presaditev. Ponovno sem morala v bolnišnico, kjer so mi pomagali, da sem tudi to uspešno prestala.

Včasih se mi zdi, da če me je že morala doleteti taka preizkušnja, sem kljub temu lahko neizmerno srečna. Srečna sem, ker je bilo v bolnišnici tako čudovito osebje: vsi - od čistilk do zdravnikov – so bili zelo prijazni in srčni. Naredili so vse, kar so lahko v moje dobro. Zelo cenim in spoštujem njihovo delo. Vedno znova sem jim hvaležna za vsak trenutek, za vsako dejanje, ki so ga posvetili meni.

Vidim, koliko čudovitih ljudi me obkroža in vsi mi želijo samo dobro. V tem času sem postala duhovno bolj bogata in hkrati razbremenjena za nekatere stvari, ki so se mi prej zdele pomembne. Lepo je živeti!

Marija Logar